

Vānagas Aleksandras (1934 rugpjūčio 12 Buivėnuose, Kupiškio r., – 1995 balandžio 13 Vilniuje), lietuvių kalbininkas, habil. dr. (1984), Lietuvos MA narys korespondentas (1990), Latvijos MA užsienio narys (1992), prof. (1995). 1959 baigęs Vilniaus u-tą, iki mirties dirbo Lietuvių kalbos i-te. 1962–65 šio i-to aspirantas. 1976–87 i-to Dabartinės literatūrinės lietuvių kalbos skyriaus, 1987–90 Žodynų skyriaus vadovas. 1984–90 i-to direktoriaus pavaduotojas, 1990–95 - direktorius. Nuo 1990 Vytauto Didžiojo u-to Lietuvių kalbos katedros vedėjas, 1993–95 šio u-to Atkuriamojo senato pirmininkas. Dėstė ir Vilniaus pedagoginiame u-te. 1990–92 Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkas. Žymiausias lietuvių onomastikos specialistas. Be daugybės straipsnių, paskelbė monografijas: „Lietuvos TSR hidronimų daryba“ (1970; Lietuvos valstybinė premija 1974), „Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas“ (1981), „Lietuvių hidronimų semantika“ (*LKK* 21, 1981). Šios monografijos sudarė Vanago habilitacinio darbo pagrindą. „Lietuvos TSR upių ir ežerų vardyno“ (1963) vienas autorių. Su baltarusių kalbininku Mikolajumi Birila parašė VI tarptautiniam slavistų suvažiavimui pranešimą „Lietuviški elementai baltarusių onomastikoje“ (išleista knyga *Літоўскія элементы ў беларускай аномастыцы*, Мінск, 1968). Su Vitalija Maciejauskiene ir Maryte Razmukaite parengė „Lietuvių pavardžių žodyną“ (1–2, 1985–89; 1993 Lietuvos Respublikos mokslo premija), kartu buvo šio veikalų atsakingasis redaktorius. Parašė populiarias knygas „Mūsų vardai ir pavardės“ (1982), „Lietuvių vandenvardžiai“ (1988), apybraižą „Mūsų pavardės“ (paskelbta leidiniuose: „Žodžiai ir žmonės“, 1974; „Žmonės ir kalba“, 1977; „Kalba ir mintis“, 1980; „Mintis ir ženklas“, 1983). Po mirties išleista Vanago knyga „Lietuvos miestų vardai“ (1996, ²2004; spaudai parengė Vitalija Maciejauskienė). Paskelbė daug onomastikos veikalų recenzijų. Vadovavo daugeliui ekspedicijų, kurių metu surinkta labai daug onomastikos duomenų. Onomastikos klausimais skaitė pranešimus įvairiose tarptautinėse konferencijose.

L: Sabaliauskas A. *Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija 2*, Vilnius, 1982, p. 93–94; Morkūnas K., Sabaliauskas A. Aleksandras Vanagas. *Blt.* 30(1), 1995; [W. Smoczyński]. Aleksandras Vanagas. *LgB* 5–6, 1996–97. A. S.

Lietuvių kalbos enciklopedija, sudarė Kazys Morkūnas, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2008, p. 582–583.